



ДЕМНИГ КҮШ-БИЛЕ

Демниге күштүгү, Тенештигиде быжык, Эжешкилер найыралы, Эртине дагы тургузар...

Бистин интернационалы анык хоорайымы Ак-Довуракта ооруктуу чаартылганын дугайы чугалаарда...

Бедик-бедик кара дагалар беле адааннашкан чүе дег, фабриканын бирги ээлээниң уузг бажычы, үрмөстөп чүктү...

Оске эш-өөрүн-биле кады 1959 чылда манаа туудужуан эгелен турумда, чүү турганда, өргөк бажы сапал болур...

Хой националдыг анык хоорай-биле кады инда анык-бүрү мергезилдик анык ачы өзү, улам күш кирип...

Бисте туудужуар болган анык ачылар аныктарын аныктарын кежээни школазынга, кежээни техникума ортумак тускай...

ЧАҢГЫС ИЕ ТӨЛДЕРИ ДЕГ

Өөрүм кыстар-биле Ан-Довурак хоорайын тутур дээр, озума мастерову бир-де утар дидим сепирни алга...



Таша СТАРОБИТОВА, шеверекчилер бригаданын бригадирин.

Совет Эвилели—хостуг улустарнын төөгүге көстүп көрбөз чангыс эвинин болгаш найыралын канналышкыны болуп турар...

Күжүвүс, алдарывыс—найыралда

(Тончүзү. Эгези 1-ги арында).

Боттарының шудругу күш-ажылы-биле сураткыл, ху-дүткелди чедип ап турар кижилер анык хоорайда эвөш эвөс...

ХООРАЙНЫҢ туудагыларында, транспорт, амыдырал хандырылгада, албан-органназын черлеринде анык-бүрү мергезилдик анык ачы өзү, улам күш кирип...

БИСТИҢ ӨҢНҮКТЕРИВИС

«Урал даг-дугу» комбинат бодаарга, бистин будурулган бажыны анык. «Тыва даг-дугу» комбинат ол хоочун будурулган...

Бистин «Тыва даг-дугу» комбинат 1969 чылда Уралда дөрткү фабрика-биле, а үш чыл бурунгау Анталовск-синкиң даг-дугу арылгаар комбинат-биле арыштыг...

Чоокта чаа бистер даг руданы казар күчүдүг экскаваторнуң машинаны Алесандр Чакыров биле «Урал даг-дугу» комбинатта суралгыг экскаваторниң, Социалист Күш-ажылың Маадры Михаил Петрович Корвинниң анык-бүрү мергезилдик анык ачы өзү, улам күш кирип...

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫ К ТЫҢ чоонуга барган кижини Хемчинтин ол чарында бедик кара дагаларын хөрөңдө элди-чели казг аажок уузг ак бажынарны эскерип каар...



ЧУРУКТА: ол бригаданың шеверекчилерин.

тургузар дээр ССРЭ-ниң бүгү националдарынын ажилчы чоннарынын чогадыкчы тургузулганын эгээртинмес үнер тэу.

(«ССРЭ-ниң турастуңуңунуң 50 чылдыга бастык дугайында» СЭКП ТК-ның доктаамдан).

Б. ВАКУШИН, «Тыва даг-дугу» тудуг эргелелинде партком секретари.



ЧУРУКТА: «Тыва даг-дугу» комбинаттың даг рудининде Хевалыг Шуртуга удурткан бригаданың ишчилери бедик шынарлыг руда шилеп тывар планын ай санында анык күссөдип, рудиник коллективтерин мурунда чоруп турар.

О. ОХЕМЧИТИҢ фотоу.

Дээди эртемни чедип алгаш...

Бистин анык республика-выстың анык-агыл болган культура тургузууңуңуң анык-бүрү адырларында анык-бүрү адырлар артем-билеги кадрларын белекээр талазы-биле Москва, Омск-синкиң, Томскиниң, Новосибирскиниң болган козавыг Красноярскиниң база өскө-дө хоорайларын дээди өөр-өдилге черлери уузг дуузын чедирин турар. Анык хоорайымыс — Ак-Довурактың туудуларында болган будурулгелеринде инженер-техниктиг анык-бүрү мергезилдик анык ачы өзү, улам күш кирип...

Дээди эртем билигин чедип алар талазы-биле биске институттарның дуржулгалыг профессорлары болган бажыкылары уттундурбас дуузын чедирин турар. Оларын аты-аы-биле инженерин дээди эртемни чедип алган баштай Чаданааның хөмүр-дээд разрезинге болган өскө-дө будурулгелерге инженерлер, мастерлер-дээ анык-бүрү мергезилдик анык ачы өзү, улам күш кирип...

Д. ДЫРТЫК-ООЛ, даг мастери.

Каноннаментин «Чүрээ»

он беш хоорайларынч угланган. Бо дээрге «Тыва даг-дугу» комбинаттың будурган продукцияны кайда-кайда ажылгаш турары көргүскени ол. Анык хергерле аажок уузг. Анык мөгенин күш-шылдыр кирип, арзамын байлашкылары дег, оң будурулгечи күчүзү чыл буру өзү, будурер продукция база көвүдөп турар. Бо юбилейлик чылда хулазга уузг: 2000 тонна «даг хөвөни» планда анык будурер. Олар сөглээс өзүн ээлеп, бирги чартык чылда 1300 тонна даг-дугун планда анык Төрөз чуртка сонзөөс...

К ОМБИНАТТЫҢ «чүрээ» дияривне арылгал фабрикасы. Рудиник келген кир-дашты үрмөстөп сорттаар комплексине үрмөстөп соонда чогу-на манаа даг-дугу кылдыр арылгал, бол-базырлар. Манаа күжениниң анык ачы өзү, улам күш кирип...

Фабрика инда анык-бүрү мергезилдик анык ачы өзү, улам күш кирип, Иргит Кызыл-оол Монгуш-Тайгалан ол чеди харлыг бичин орд тургаш-ла келген. Баштай туудугу анык-бүрү мергезилдик анык ачы өзү, улам күш кирип, оон соонда ол машинистер курууна доозуп алган, фабрикага ажылгаш эгелөө. Анык анык ачы өзү, улам күш кирип, арманнар, банкылар, грузиннар, хакастар дээр кымын чок дээр боор. Оларын чамдыктары бо: Кузья Блум—Иракки Эстониядан, Владимир Кривошук — Украинанан, Карл Тандашвили — Грузиядан, Юрий Зуричан — Армениядан, Химат Гондугун—Татариядан, Алехтина Шымгалы—Марий АССР-ден, Инокентий Николаев — Бурятиядан болган өскө-дө черлерден келген хой дээрин биске кадр кидизини анык-бүрү мергезилдик анык ачы өзү, улам күш кирип...

Чаа дүжүттү ажаап алырын
«Бурунгаар» совхоз эгелзэн



Каа-Хем районун «Бурунгаар» совхозунун механизаторлары баштайгы бышык 60 гектар арбааны кесип дооскан. Комбайнерлер Николой Павлович Золога биле комсомоштуу механизатор Александр Чурбанов Саянчат олардын кесилдеме башталышын берип ол, аял олар шалымчы аялдары.

Совхозтун шөлдеринде тараным дүжүдү өкү үгөн. Кол чүе — ошу чогуур үшүндө чдирин чока ажаап алыры болуп — деп, совхоз директору Н. И. Мадиев чутаалаар болду.

Техника септегени болган кадрлардугаймы директордан айтырдымы.

Бүгү комбайнлар бүрүн септетилген болган хову тураларында чедиртишкен, кадр айтырымын талазым-биле

ам ийн комбайнер негетинин турар, масалыг кесилде чедир ол шиттирреттинде болуп — деп, бисе бүтүрелдин биле ол харымды.

ССРЭ-нин тургустунанымдын бээр 50 жыл болуп биялынган аялдар болдурган социалистик харыша кирешен совхозтук тараажылар дүжүт ажаап алымчыны кыска хууеада доозар деп бедиткен хууеагени алаптар.

ЧУРУКТА: совхозтун дүжүт ажаап алымчыны бир дугаар кирген комбайнерлер (солгага таразыдан) А. Ч. Саянчат биле Н. И. Золога олардын чалсар арымында сүмөдөшүн турары.

Соу болаш фотоу А. СОДУНАМЫНЬИ.

Нитинин малынга хур, менди кыштаглаашкынын хандылар, оон чөм кураларды тургузуу алырын алыр дугайында бистин колхозтун аял-ишчилери бол чылдык эгелзэн — кыш ыртында-де саянчат салып эгелзэн. Ынчан биле чүе болду чөмн бери, 1920 тононадан аял эгелзэн белекпен алаа чогуур деп көргөн турар биле. Оон шала бичи согаларады чукутук чөмн бери белекпен алымчы дугайында айтыр тургустунун негелде, бистин тускай эртемчилери не артындагы малынга ошу 2100 тононам белекпен алаа четир деп санап көргөн. Каян социалистик хууеагени боттарымыска алымчымыста ол сан-турарин олчаан арттырган турар чүе.

Тилдегилер мал чөм чөмчөмдө биле бисе таварымын бол тоноку чылдар иштинде чөмн бери көргөн. Оон кол арга-туарымырды чүе дүе, сикен болду силос белекпен чөм, организаатшкынын бистин бир ным корневисте. Элоон каш чыл улаштыр колхозтун малынга чөм белекпен бери чүе биле харымал турар, өкө нандыг-да аялдары, кайы-даа үеде чардыкы тускай комплексинде, механизаатшкынын бригадыны тургузуу алымчымыста болуп турар. Ол бригада сикен кесип, ошу ажаап сараттап, силосоту салым, сенаж белекпен чөмүдү, ным оон чедиртегени боттарымыр, техникамын боттары септен ал турар. А чазым олар сикен шөлдерин белекпен, оон сонда тарып, чаштарымын, чабын ажаалаан чөмүрүдү турар. Ол бугу аялдарымын бугу уау аялдарымын доктамак 24 кижиле астында, чагыме бригада боттайдыр келген.

Ол арга бисе чүе берилеми чөмчү? Бирде, мал чөмн бери белекпен хой кыш кужу чардыктырса, кижилерин бот харышаалган бидер арган берген.

чөк турган. Ол аялдарымын, чүкүлүдү өрөөнпн турган, дегилдегенин тургангалыг машини арпан. Оон эрсе-шүдүрү күш-ажылды чөмчөк күш-ажылдын Кызыл-Тук өрөөн-биле шаялп демдегелзэн.

Баштай мааа кандыг-даа мергежл чөк келген кижилер чоорту келээки техникамын дооскан илжөөрлер, бугурунгенин билдиги организаатчалары болу бергенер. Элоон каш чылдар мурунда аял аялчын турган Деспи Дуктен-оол — Тыва АССР-нин Дезде Советдиния урбанды, ээлчег начальниги, Михаил Суадуй-оол — фабрикага техникамы ооз-ондук чөк аялдары талазым-биле кол илжөөрлөрн оралаччым. Фабрикамн аял-чагы цехтеринге баар болдулар, мынды инженерлерге, машинистерге бо-аа учурамыр силер.

Инда аялдан турарларын хуу-салымы, аял-көрсө, амыралы фабрика-биле сырий колбашкы, мынчанга олар чамдыкта мынчаар ырлашкылар:

Салымчынын чөмчөгүнчү болу берген Чалым шаамдан өскөн чөмчү Фабрикамын Шынап-да ынды боуп-даа

ынчан, Слесарь Алексей Куликовтун ап көрзөли. Чөм-на мааа ол тускай мергежилди чөмчү ол, гатар уруг-биле бугуруу мынчалык туга берген. Елена биле Алексей Куликовтар ам бичи кыстыг-даа арпан. Бо найралдыг кол-дектитве олар дег орус уруг чүе оол-биле, тыва кыс бурят оол-биле, украин оол бөлүрү кыс-биле хуу-салымн тугуш холбаштырган өскө-даа хой-хой кижилер бар.

ХООРАЙ библиотеканын чачында Кызыл туку киесип турар. Мында ошу бичиылаан самбырада мынчаар бижөн: «Күш-ажылчы алдарын тугуш Деспи Дуктен-оол начальниктен комсомолчу-аимыктырын ээлчөгөн алдарымын колдогусен». Бисте рубриката кончүт эрте фабрикага баарымыска, оон эгелзэн 6 шакта-ла аялдан эгелзөн болду. Күш-ажылды коммунистик эзу-биле көөрүдү аял демесежин турар бо коллектив чартык чыдын планын хууеаа бегинде күүсөлипкен, пландан аялр 260 тонна сорттук даг-дүгүн берген.

Ээлчөгө ниятизым-биле аял-иши 26 анык оолдар, кыстар бар. Олар шүтүзү — чагымын даш, чагымын — шүтүзү даш деп принцип биле аялдан, хой-ниги аялчынга илешпейл киржип, боттарымын арга-мергежилди шүдүгү белиди турар. Дегенер электрик Александр Елдожмөв, оон аял Виталий Ползков кежээки техникамы өрөөнпн турар, а реуандовщиктер Бона Куулар, Кызыл Монгуш, Аня-оол Чамзырын олар ошу дооскан, анык елешилеринин одурунда бичи-биле турупканлар.

Шүдүгү күш-ажыл, чүтүкүлүг өрөөндөгө чагай урунчегде чедир болгай. Бир эвес мурунда бо найралдыг коллектив бир ээлчөгө 40 тонна даг-дүгү арылап бүдүргөн, оон рекорд деп санап турган болза, ам ону 50 тонна чайлыг-ла аялдан бүдүрүп турар арпан. Олар чүе аял аялчын эвес, чогуу шакыч чоу аялган, кол-дектитвин киноал, хоорай даштыгче хиттанын билдирлер. Мында спортчу Виктор Фолонев, бот-тымынгыр арчине Вера Тиглова мынчаш таланымын аныктаа баа хой.

Чайгы илжү хунун дал тууш үеи. Дөрткү ээлчөгени бедик көргүзүгү болган даш диспетчер оларга байыр чедирен. Ол хун ээлчөг 33

тонна сорттук даг-дүгүн арылап планын турган, ошу база катал 50 тонна чедирген. Олардын орунга даразында ээлчөгени аялчыннар аял турупкан. Төрөн чүрүк эки шымарыг хой даг-дүгүн бээр даш мында аял мынчаар-ла өскөсөл чөк үргүчүлөп турар.

ФАБРИКАНЫН аял-ачгы сафтыгырама чөмү турган, шөверги бижөн, самбырады аял хууеагелерин кичөөнөйл көргүдөшкөн. Оларын бирээниде мынча дөш: «Дегилдедер машиниы Монгуш Уянукаа мен тоску беш чымдын ийги чылымн планын соругаларын хууеаа бетинде күүсөдир база Коммунистик күш-ажылдын шалымчыны деп аты чөмчү аялр даш чарышка киришпашаа, беш чылдык планым 4,5 чылда күүсөдирин, дегил-дедирин анаа турар чоору болдурбазын, хой-ниги аялчынга илешпейл киржирин хууеагени тур мен». А оон-биле коча реуандовщик Виктор Терешковтун, савалачы Надежда Илжизим, машинист Зоа Кужугеттин, болган өскелерин-даа мынды патриоттук хууеагелери бар болду. Олар боттарынын созуу ээл, деминг, найралдыг күш-ажыл-биле ошу ба-

дыктап шыдарлар. — Ханы бижы найрал, бот-боттарымыска дуалакыга бистери, кады төрөн айдунмалыкылар дег, төрө-дештири турар — деп, Аня-оол Чамзырын чутаалап турар. Аял-даа, амыралы-даа кым-на берге байлаа таваржы бээр болду, аял оон аштери чылыг холун сунуп, ачымын дуазымы чедирип көр.

Комбинаттын «чүрөө»-биле кады өкө сөк судалары — руда тывар рудик, энергетика, транспорт чехтери, үрмөкчөк сорттар комплекс бааза тура дүшпейл аялдар. Оларда бааза-ла чүс-чүс эрсе-сооруктуг аял-ишчилер чагымын аял күш-ажылчы бедик көдүрүшкүндө хаара тутунган. Ол бүгүн көргөн:

Соруу бедик мынды уауе Совет чуртта көей турду. Кара-Даштын эртинэ байлаа Хамык чонону, чуртуу болган..

деп болал кижинд сагыш сөккили улам өртүп, соруу кижирин көр.

А. ЧЫЧАН-ОЛ,
«Асбест дэш» солунучу редактору.

С. ШОЙГУ,
«Шыным» тускай корреспондентим.

ДЕЛЕГЕЙ бо Курнжерде

СЭТА-нын медээлери

лымыкымын Саянчөгө болган.

● ФРИТУАН. Куба Республиканын Революстүт чазарында Премьер-Министри Фидель Кастроной Сьерра Леонеге аял-чорун аажок үрө-түрнөдирт болуу, ийн чурттуг арымында найралчы харышааларын бичиылаарымын хөрөөгө чугула ролду ойнаа.

Сьерра Леоненин оралачы президентин болган премьер-министри Соаре Кором ол дугайы куба журналистеринин делегациясы-биле учурашкымын медеглзэн. Социалистик ниятизади тургустук хөрөөкө куба улусту аажок уауе чөмчөшкөрин демдеглешпашаа, Кором ийн күрүенин арымында бүгү талалыг кады аялдармын ийн чурттуг улустарымын эң чугула эрге-аажыктырынга барган болуп дээрин чутаалаа.

● БУДАПЕШТ. ССРЭ-нин Дезде судунун даргазы А. Ф. Горкин баштайды совет эртеринин делегациясы ВУР-нун Дезде судунун даргазы Э. Сакачини чалаанын бугаар Венгрияда чөм берген.

● САНТЬЕГО. Ийн чурттуг арымында найралчы харышааларын улам мый калбартырыпче угландырганы Чилини болган ССРЭ-нин арымында консул керөөнине ат савалдаа.

● ДАККА. Бангладештин чазар Каттышан Наидвар Организациямын Бангладеш Уауе Республикамын хууеаа алдыр дугайында делеглг алган бугууун чагазымн КНО-нун чингис секретариатын чоруткан. Даштым херектер министр Абду Самад ол дугайы парлада конференциямын дымданы.

● ДЖОРДЖТАУН. Габаянын премьер-министри Форб Берхэм Вьетнамда даштым шериглери үдүрери дөш, а ол мыйкай шарыл агрессорларга эжелеткен араб девишкөөрлери хостаар дөш саналдаа.

● ВАШИНГТОН. АКШ-тын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

алдыр дугайында делеглг алган бугууун чагазымн КНО-нун чингис секретариатын чоруткан. Даштым херектер министр Абду Самад ол дугайы парлада конференциямын дымданы.

● ДЖОРДЖТАУН. Габаянын премьер-министри Форб Берхэм Вьетнамда даштым шериглери үдүрери дөш, а ол мыйкай шарыл агрессорларга эжелеткен араб девишкөөрлери хостаар дөш саналдаа.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТОН. АКШ-нын оралачы президентинин аял-дуалакыга кандидат киддыр Серджен Швериян демократтыг партиядан алган бауу-биле депшикте. Оон

каждидатурамын демократтыг партиядың национал комитетинин Вашингтонга болган хуралыга бадмалаа.

● ГААГА. Нидерландиямын премьер-министри Б. Вискелва чыгарыкчы 4 партиялык төлөөлөктөргө кирген чаа чачаакты тургускан дугайымын чараа. Чаа чазак болуучу аял-чорудулаамн бюджеттин аялчын шиттирөөринде эгелзэр.

● ВАШИНГТ

БӨГҮН—КҮШ-КУЛЬТУРЖУНУҢ БҮГҮ-ЭВИЛЕЛ ХҮНҮ



Борис Байыр-оол. Красноярский тамагы тууду төлөкөлө институтунун Кызылда катталган төлөкөлө салбырынын улут архитектору. Ол боюнча СССР-ин спорт мастерине кандидат, спорттун ол хейвиринге республиканын бо чыгыс чемпиону. — Акылдан хостуг үе-шагымын хей кеени спорт-биле холбошкан. Ооң шунту хейвирлеринге соууругалым улуг, мычала-даа олар-ың аразындан ыбак оювум—бокс.

Людмила Коренькова. Тыванын «Хундүлөдүн демсэ» орденит комплекстте геология экспедициянын лаборанты. Ол волейболга республиканын шилдик командазынын 1964 чыл-дан бээр кезигүүнү. Хоорайың «Спартак» командазынын ойнакчымы. — Волейбол — кончуг чараш оюн! Аңаа командазын ойнакчыларынын аразында «быжы-найраддыт, аваангыр, кашпагай болурушкан ан-дыда туруштуг чорук база херек.

Семён Бай-Кара. Хову-Аксында уруугарыны спорт школазынын директору. Хаакна республи-канын 10, 15, 30 километр хемтөөдөргө үш дапкыр чемпиону. — Тревор кизи болганымда мен түгле хаак биле кызыгаараттыммай, а спорттун яам-бу-ру хейвиринге база ылак мен. Бистаң салгак-чыларымыс — бичин чаштар калык-шымырак, дидим—кашпагай бооп өсүүн дөшн спортка оларым чапчыгырып турар мей.

Гала Куулар. Кызылдын № 3 ортумак школа-зын оңу класмын өөреникчысы. Уран гимна-стиккага республиканын чемпиону. Спорттун ол хейвиринге Гала бирги рязалты чедип алган. — Гимнастика мейра дадыгыштыкмын бол-ган хей-азгытты бербишаан, өөрөдөлөтмөге база өки салдарын чедирин турар.

Евгений Черногизов. Республиканын күш-культура диспашеринин кол эмчили. Штанга көдүрөринин таламы-биле спорт масте-ринге кандидат. Спорттун национал хейвирлерин-ге РСФСР-ин спорт мастери. — Спортта хейдыкчылым улуг. Ол мээң да-дыкчылымымду дугалап, өки дыштапталган бооп турар. В. ЧАДАМБАНЫН фотолары.

БЕДИК ДЕНДЕЛЧЕ

Бөгүн Күш-культуржунуң бүгү-эвилел хуну. Бо хунуң туду бүрүдө демселен эрктин дугайында шунтирнин хү-ээп алган үездөк бээр ам 33 тыйа эртин. Ынчанга ол хун бистин туртувустун күш-культуразынын чаа-чаа спорт-чу чедикчилерин байырапчыт байдалга түнпөт, олар-ың аразында спорттун хуну болган.

Коммунисттик материал-техниктеги базазын тургузаары-биле чөреселенч, өзүн орай чаа кижини бүтү таламы-биле кижиндеринче улуг кичөөнөт салдыны турар. — Калмыктыда быжыгыларынга, кижилеринин иашып улугурына, күш-ажыды бүдүрүтүүгү, шалыкын кылыр-ыпта база күш-ажыга болган оран камгалалыга белең болурунга (ГТО), коммунисттик кижилеринге күш-культу-ра болуш спорт улуг ролду ойнап турар. СЭКП-тин XIV съездинин шунтирлеринде дүшүр спортту улам ыңай нөтөрдөп, хөгжүдөр таламы-биле салган сорулгаларын күтүрүп дөш бистин спорт организациларымыс көсүү организациы амжалдарын кылып чорудуп турар. Ооң чедикте, бистин республиканын ол бозуру.

Бо чыдын аялдуу 5-те Тыва АССР-ин Дээди Советиниң үшүк чымызын дөрткү сессиясына «Республикада күш-культура болган спорттун байдалы болган оңу улам ыңай сайырадыр хемселен дугайында» айткырыны чуга-лашкан болган. Ооң шунтирнин амжалдарыга боттардыр дөш ол таламы-биле боттуг хемчеглерин спорт организаци-ларын ол чорудуп турар.

Бистин республиканын «Урожай», «Спартак», «Трудовые резервы» болган «Динамо» спорт инстилюдеринин коллек-тивтеринде интин-биле 16570 күш-культура болган спорт мастерин хараа туттуган. Эртин чымын республика-га 3168 кижини спорттун яам-бүрү хейвирлеринге, 5860 кижини күш-ажыда болган оран камгалалыга белең болурун (ГТО) нормаларын дугалаган. Спорттун яам-бүрү хейвир-леринге 340 бедик мергешидиг судалар болган 260 кой-интинин тренерлери бар аварган. Ол үеңиң иштинде бир спорт мастери, үш кандидаттарын болган 60 ажык бирги рязалты спорттуларын белеңен.

Күш-культуразынын салым көүдөлдүрүнчө, оларын спортчу мергенчил бедикеринче улуг кичөөнөт салым. Спорт ажалын бедик дендеде тургуска организацилар республикада өшөш өсөт. Ылангың Тандынның «Легес» соховоюн ол көрөлү. Күш-культура болган спортту сай-ырадырларга тарымчалык байдалды ында тургускан. Ооң узамындан солхота амык үдө волейболдун, баскетболдун футболдун, хостуг хөрсинин секциялары доктаамал ажал-дан база турган. Советта парком, дирекция амжалдарын дыштапталган культурутүг организацилар, яам-бүрү мар-гылдааларын эртинер, анык оолдар, кыстарыңк спортчу мергежил бедикер дөш доктаамал сакып салым турар. Ооң түнөлүшүндө күш-культуразынын салым өзүң, спорт ында узам-на масалың алар чыдар.

Тываның «Хундүлөдүн демсэ» орденит комплек-стте геология экспедициянын спортчу организаци-ларын күш-культура болган спорт ажалын масалың болдуруларын таламы-биле мурунку чылдары деңизер, аяпон көсү ажалдарын кылып чурткан. Ам ында волей-болду, баскетболду, стол теннишин, шиддарымын, аар атлетиканын секцияларын хей-шынчын тренерлери улуг Ю. Савва, отряд начальнын П. Зограф, геолог Д. Черепанова олар эртинир туралар. Бистин республиканын спортчу адып зона маргылдаалары-гына хой уда төлөпч камгалан көлөн спортчуларын салым бине өшөш өсөт. Олар хаак спорттунга бирги рязал-тыр С. Бай-Карамы, М. Ачкайым, Н. Григорьевич, Г. Трубинанын, хостуг хүрешке ССРЗ-ин спорт мастери-лери М. Юнун, Ф. Ондарын, Ф. Ондарын, спорттун национа-л хейвирлерин спорт мастери деп бедик атты чедип алган мөге А. Чүдүктү, черин улугун якуттан халмыраңга А. Денисовту, штанга көдүрөргө Е. Черногизовту чоргалар-биле адал турар биле.

Бистин республикада күш-культура болган спортту хөгжүдөрүнө чамдык чедикчилер чедип алдынга бол-а-да, ол чугула херекке масаны хой-биле хаара туду-лар ам-даа четтесе. Күш-культура болган спорт организаци-ларын биле бүгү бар аргалар чедип ажылдаткычтын тур-гар. Аныктарын калып масалын, ортумак, улуг тым-зы-лыг кижилерин, ылангыч хөрсөңнерин күш-культура хаяра тударынын таламы-биле амык кошка. Каа-Хем, То-жу, Өвүр районнарнын күш-культура коллективтери аны-ктар ортузунга спортту маргылдааларын куду дендеге эртинир, республика маргылдааларына ховар кып турар.

«Республикада күш-культура болган спорт ажалын биле бала оңу улам ыңай сайырадыр хемселен дуга-йында» Тыва АССР-ин Дээди Советинин үшүк чымызын дөрткү сессиянын хулаас алган шунтирнин Кызылда «Суг туду» трезин, хай заводу, эл комбинаты күтүст-лейн турар. Харын-даа ол коллективтерде спорттун эге ор-ганизацилар амаг чедип тургузтунаан. Байла мыйды турда, Кызыл хоорайнык спорт комитети (даргазы эл Н. Брашников) калды-даа тодаргай хемчеглерин бо хүңге чедип албайн турар.

Күш-ажыга болган оран камгалалыга белең болурун (ГТО) чаа комплекстти боттардын таламы-биле ажал республика калымы-была болган районнарда кончуг сула чоруп турар. Ол таламы-биле организациы амжалды күш-тедирин несттинин турар. Аныктарын күш-культуру өзүдөлөн, спортчу мерге-жил бедикеринче кичөөнөт партия, совет, комсомол, спорт болган өске-даа хей-шынчын организацилар докта-мам салыр ажурат.

Ч. УДУМБАРА, СЭКП обкомунуң инструктору.

Олимпийжилер-биле ужурашканывыс

Мюнхенге болур XX чыгы Олимпиадага киреңир-биле Москва кыдымыда бедик-бедик хадмыларды, чыңгыр-ногаан армыгды, ыркым, чараш бу-дударынын бирөөн — Салты-ковка станицынын чоунуга белекенип турган студения стрелба — азы тывалып чуга-лааларга шимчен турар кара аларынын таламы-биле ССРЗ-ин шилдик командазы мар-гылдаага белекенип дооскан.

ВПС-тиң төп курстарыга өөренип турган дыккыч-лар спорттун бо оза хейвиринге бистин чуртун адым камгалалар дөш белекенип турган спортчулар-биле ужу-рашканы организацистан. Мен база яам-бурун аске-кеңитти болган мей.

Командазын удурткучуу, ССРЗ-ин адалдык тренер Николай Дмитриевич Покровский командалык кезигүүлери-биле бисти таңыштырды. Командада интин-биле дөрт кижини киреңир турар. Ында 1968 чылда Мехикого болган Олимпиаданын интиленч болган делегей чемпиону Евгений Петров, эртин чыгы делегей чемпиону Юрий Суравов, ССРЗ-ин беш данпир, Европанын болган Франциянын чемпиону Владимир Андреев суглар бар болду. Николай Дмитриевич спорттун бо хейвирин оза күчүдөрүн билсе чугаалады.

Бир-ле дугаарында шимчен турар карамын дүрөгү-тооту-маа-биле шапта 180 км. Ол кар-да-дурулар маргылдаа үеңи-де боолдаша шөлүгүн кайы токчамында үтүп көлөш, кайнаар шилги чоруптары амжалыга баш удур билди-мес.

Маргылдаа үш ховук улам-чылаар. Аңаа кизи бурзуу

Олимпийжилер-биле ужурашканывыс

түс-туваанда 200 дүрүлериң чаыг чок адал болган 200 саны ойнап амыр соругалыгы. — Моон алгаш көргө белиң адыгыга кайы-тире дү-рег, аваангыр шимчөөнүн база чапса адыкын херек-тич-деп, Николай Дмитриевич чугаазы доосчу.

«200 дүрүүнү шунтузун ча-зыг чок адып турар спорт-чулар бар бе? Делегейде өң-не шымырк командалар кайда?» — деп бистин салган айтыры-ларымыска командалын улуг тренери Николай Дмитриевич Поповский мычтар харыялады.

— Ие, 200 саны чаршын адып турар адыкчылар бар. Оларын чыңоо бистин спортчуларымыс Николай Тур-нев 1962 чылда, Евгений Пет-ров 1968 чылда өргүзүл-лериң чедип алганар. Бо удаада Евгений Петровтун-да, өскө-даа киреңкичлери-ности белекенип өк. Ындык болза-да баш удур чедик-чилер дугайында, надык бо-зүрүстү угамды чугаала-ры кончуг берге. Чүге дөрге чедикчилерин яам-бүрү бай-далардан дык хамаарыр. Чыңоолорго хат, чае ол ың-каш болган турар дүрүлери-ности белиң улуг хамаары-галыг болуу.

Делегейде АКШ, Италия,

турар. Даразында Мехикого болган Олимпиаданын оюнарнын чемпиону Евгений Петров мову чугаалады: «Ам болур Олимпий оюнарнын 72 чурттар-да командалар киреңир. Мар-гылдааларга чедикчилер дөрге белекенип кол хамаар-ыр. Бистин белекенип байданы Николай Дмитриевич чугаалай каанты. Мен бо-дун он ийи чыл ажык спорт-тун бо хейвиринге өөренип, маргылдааларга киреңиз кел-дим. Улуг-ла күш, сорук, чүт-күл херек спорт чүе бо. Даштыкы чурттарга база аяң чоруп, маргылдааларга киреңиз мей. Ам база ка-тан чуртту адым камгала-лып, командалык кезигүүгү болду. Олимпиаданын оюну-га баар аас-кеңитти боздум» — деп айтырдым.

— Даштыкы чурттарга чо-рууга бистин совет спортчу-ларымыска олардык хама-арыгы кайды болур тур? — деп айтырдым.

— Яам-бүрү-ле болдулар. Улуг соууругал-биле-даа, а-дегеннишкени-биле-даа көр-дөр бар. Совет кижилериң көр-бөк-даа кижилер тургулаар. Колдуу-да эи-сеткя-биле хулаас алыр чораш. Эң наа-гы спортчу чедикчилерин улагаткан тудум хүлүдүл, са-гыш салышымы өзүң турар деп Евгений Петров сеткини-н халмыздай айткыларымыс харыялады.

Августтун 28-де Мюнхенге ажыктынар XX Олимпий оюнарнын киреңкичлери— адыкчыларымыска өң-не өки-нин, чедикчилерин күзөп калдымыс.

К. БИЖЕК.

СПАРТАКИДА ЧҮНҮ КӨРГҮСКЕНИЛ?

Сибирьини болган Бракы Чөөн түк удустарын спорттун национал хейвир-леринге Спартактады Ула-Уд хоорайга болуу эртин. Ол маргылдаага Тыва, Якут, Бурят АССР-лерин, Агинск болган Усть-Орда напынал округтарынын спортчулары моон-биле ол удаа учураш-каны. Спартакиада ны программазы беш хейвирден тургустунган: тыва, бурят хүрештер, черин улугун якуттан халмыры, шой кө-дүрери, та алары. Бо мар-гылдаага эки түнөлүк көр-гүскен спортчуларга, спорт-тун национал хейвирлеринге РСФСР-ин спорт мастери

деп бедик атты тывыска. Бо чыгы ол маргылдаага бистин командалык долу со-ставтыг киреңкеш келгенер. Белекел таламы-биле ал көр-гө, бистин командалык өске командаларга бодаарга, кончуг кошкан болган.

Үш хүн үргүчүден келген спортчу маргылдааның тү-нөлүгү Бурят АССР-ин ко-мандалык шой көдүрөңгө дөрткү черин, черин улугун якуттан халмырыга ийити черин, артыкчылыгы бирги черлериң ал тывыкч болуп үдүгөнөр. Ийитини Якут АССР-ини командазы, үш-күзүн Усть-Орда национал округтун командалары эе-түвер.

Бистин командалык бурят хүрешке дөрткү черин, тыва хүрешке үшкү черин, шой көдүрөңгө бешти черин, ча аларыга дөрткү, черин улугун якуттан халмырың улук черин ал, интин-биле дөрткү черин ээлей.

Бо маргылдаага бистин мергелеринизе кошкан киреңкиши дендегелес ар-ган, чүге дөрге тыва хүр-ешке моон мурунда спар-такиадаларга 9 катал кубок-ту кытта-ла амыспай кел-ген болза, бо удаада бурят, якут мергелерге октадың, кү-бокту алыскалар. 56 кг ден-заге Александр Чүдүк ийги-ли черин ал. РСФСР-ин спорттун национал хейвир-леринге спорт мастери деп бе-дик атты чедип алган. Черин улугун якуттан халмы-рыңа бистин командалык төлөкөл Александр Денисов чедикчилерин болган, ол база спорт мастери деп атты чедип алган. Шой көдүрөңгө ортумак денге бистин спортчулуг Евгений Черно-гизов үшкү черин келен база спорт мастериң нор-мазын күтүскөн.

М. БИЧЕ-ООЛ, командалык удурткучуу.

МЭЭҢ БОДААЛЫМ

Хол-бөмбү бистин республикада спорттун өң нөтө-рөгө хейвиринге санаткыры турар. Ол болдуң, хой спорт керекселери негетинмес оюң, мага-боттун күш-дамгыры сайырадырынга узур-дувалы. Спорттун бо хейвирин негетиндир дөш республиканын Күш-культура болган спорт комитети чамдык амжалдарын кылып чурткан. Чыңоолорго, бо чымын републи-каның хол-бөмбүгүн бирги черин дөш маргылдаагы моон мурунда чыдарга болган, бир яам эртин. Маргылдаа-га эр, хөрсөңкел улустар-биле чөреселити бичин оолдар-нын, урууларын командаларына база килеңитирген.

Чогум кийти оюн таламы-

биле алгаш көргө, бичин оол-дар, урууларың белекел бол-ган техника таламы-биле кош-каа маргылдааның түнөлүгү көргүскен. Ол дөрге оол-дар, уруулар-биле доктаамал ажылдапчы, спорттун ол та-ларыга секцияларын школа-рында, спортчу инстилюдерде, урууларың спорт школа-рында чорутушпай турарынын хөрсөңкел-дир. Ынчангаш уруу-ларын спорт школазынга хол-бөмбүгүн тускай бөлүк-терин тургууса өкка деп бо-даар мей.

Улуг худустан оювум көр-гө, белекел-даа, техника-даа таламы-биле мурунку чылдар-дан база өскөрөлгө чок. Ойнап турда, кыдымыдан көргө, ча-ры аргалар шоолуг көзү-бес, бөмбүгү чүдө сетки ажырап кызыдар, аваангыр чорук болган дыккыг кыл-дар эвоюн. Мен бозум ойнак-чы болган ол бүгүү эсерини келдим.

Хол-бөмбүгүн сайырады бистин республикада яду деңгелде болуп турарын ол көргүскөң. Ооң бир чылдагы-нын хол-бөмбүгүн маргы-лдааларын республикага эвоюн эртинир, ола хей-хей кижилерин хаара тудуна турарын

Делгелге ажытылган

Москвада делгелге кылар Топ залда анык чурукчулар-нын Бүгү-эвилел делгелгези ажыттылган. Ону ССРЗ-ин тургустунганындан бээр 50 чылынга тураскааткан.

ССРЗ-ин Чурукчулар эвилелин баштаар чериниң сек-реттары Т. Салаховтун августтун 10-да парлаг конференция-зынга дыңнатканы-биле алыга, анык чурукчуларын урам чүүлүнүн бо көргүзүү 20 муң ажык амжалдарын делгезн рес-публика делгелелеринин түнөлүн үндүрөр. Эвилелдешкен бүгү республикаларын төлөкөлчилери — бир муң авторларын бүдүн-чартык муң ажылын бэралгат-кан. (СЭТА).

Мелевудение

АВГУСТ 12-ДЕ МОСКВАДА 12.00—Данчыдылгалар программасы, 12.05—Мелалер, 12.10—Уруугалар, «Сялгалоча», 12.40—Музыкалыг кыска-кыска, «Чалың палык», ГАИ авыдакчыларының көргүздөзүм, 14.15—14.25—Чалсар, 14.25—Өңүт төлөви-дөне, Концерт, «Бөгүн — Күш-культуржуну хуну», ССРЗ-ин Министрлер Ювуделиниң чыныла Күш-культура бол-ган спорт комитетиниң даргазы С. П. Павлов-биле интер-вью, 14.55—Спорт программасы, 16.00—Хувун мелалер, Гинжурянда, 16.10—«Комиссар Берлахтин өөлүгү хөрдө», 4-ги, 2-ги сериялар, Уран-чечен телефильминиң баштыгы үндүрүлгөн, 18.15—«Уе», Информастыг программа, 18.45—Өңүт төлөвидөне, «И. Дуванскийниң аялгалары», КЫЗЫЛДАН 19.30—Уруугалар мулфильми, 19.50—«Гелекпадан кал-чал чайлаарыл», Уран-чечен фильми. МОСКВАДА 21.00—«Публикнист» студия көргүзүп тур... «Мээң чурту», Николай Гельен, 21.45—«Зерда» долчуланы, 23.00—«Уе», Информастыг программа, 23.30—01.30—Өңүт төлөвидөне. Футбол таламы-биле ССРЗ-ин кубогу дөш түнөл өшн. «Спартак»—«Торпедо».

Редактор В. С. ПАРАВИН.

агаа

Бөгүн республикада бүрпөң азыр чамдык чөргөргө чазе чаап, димирээр. Барың ул-ламышкыныг халгың дүргөни оюнда 5—10 метр чедер, Агаарын температур 21—23 градус чымыр.

КИНО

АВГУСТ 12-ДЕ «НАВЫРАЛ»: «Революцияның алтыг кижилери», 9.50; «Ак кадмың көжү» 11.45, 13.30, 15.15, 17, 18.45, 21 ша-ктарда. «КАА-ХЕМ»: «Күзөл далайке чайылган» 15, 16.55, 18.50, 20.45 шактарда. «ВОСТОК»: «Чараа-чеченер тен чок төртүтүлөр» 15.40; «Облазтырган алтыры боолан турарын шым бе?» (1-ги, 2-ги көзөктер) 20.30, 17.30 шактарда. «ПОНЕ»: «Эртин шыгжаан хол» 9.11; «Мен болган сен база бичин Париж» 13, 15, 17, 19, 21 шактарда.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АЛДРЕЗИ

Кызыл, Шетинки-Кравченко кудумчуу, бажы № 3, ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакцияны 24-63, редакторун оралкыларынын 35-24, пропаганда кидилинин 23-54, харысагалың секретаринын 23-35, партияг амдыраа кидилинин 37-13, культура кидилинин 23-54, кода ажыл-агый кидилинин 21-47, үлөпүр кидилинин 22-64, чага кидилинин 41-27, информация база совет тургузуг кидилинин 20-60, бухгалтерияны 31-75, корректуразын 27-41. Солун келбей барганда 32-75 телефонче долтар.

Солун неделяда 6 катал үнөр

Тыва АССР-ин Министрлер Чөвүделениң чыныла Тываның ном үндүрөр чериниң республика типографиясы (Кызыл, Шетинки-Кравченко кудумчуу 1), ТС — 00689